

BỒI DƯỠNG NĂNG LỰC NGHỀ NGHIỆP CHO ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN - BIỆN PHÁP HÀNG ĐẦU ĐẢM BẢO CHẤT LƯỢNG ĐÀO TẠO GIẢNG VIÊN KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN Ở CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC TRONG QUÂN ĐỘI

NGUYỄN QUỐC HUNG*

Ngày nhận bài: 11/05/2017; ngày sửa chữa: 11/05/2017; ngày duyệt đăng: 16/05/2017.

Abstract: Improving professional competence for lecturers - The key solution to guarantee quality of teachers of social science and humanity at military universities. The article mentions contents of training professional competence for lecturers in terms of knowledge, skills and teaching methods. The implementation must be prepared carefully from planning, organising activities, mobilizing resources to monitoring these activities and assessing results.

Keywords: Professional competence, lecturers, social science and humanities, quality assurance, military universities.

Đảm bảo chất lượng đào tạo giảng viên (GV) khoa học xã hội và nhân văn (KHXH&NV) là một trong những yêu cầu cấp thiết ở các cơ sở đào tạo GV KHXH&NV trong quân đội hiện nay. Đảm bảo chất lượng là trách nhiệm của mọi lực lượng sư phạm trong nhà trường, trong đó đội ngũ giảng viên (ĐNGV) là lực lượng quan trọng nhất. ĐNGV có năng lực nghề nghiệp (NLNN) tốt sẽ quyết định tới việc đảm bảo chất lượng đào tạo của nhà trường. Vì vậy, thường xuyên bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV là một trong những biện pháp quan trọng hàng đầu để đảm bảo chất lượng đào tạo GV KHXH&NV ở các cơ sở đào tạo GV KHXH&NV trong quân đội hiện nay.

1. NLNN của ĐNGV KHXH&NV ở các trường đại học trong quân đội

NLNN của ĐNGV ở các cơ sở đào tạo GV KHXH&NV trong quân đội là "tổ hợp" các kiến thức, kĩ năng, thái độ, hành vi chuẩn mực sư phạm của nhà giáo trong quân đội, giúp họ có khả năng thực hiện một cách chuẩn mực, sáng tạo các hoạt động chuyên môn nghề nghiệp để đạt được kết quả cao nhất của mục tiêu GD-ĐT đã xác định. Bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV ở các cơ sở đào tạo GV KHXH&NV trong quân đội là quá trình bổ sung, cập nhật kiến thức, kĩ năng sư phạm để không ngừng nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ sư phạm của ĐNGV; trước hết nhằm đáp ứng tốt với yêu cầu, nhiệm vụ đào tạo của nhà trường, cùng với đó là quá trình chuẩn hóa ĐNGV theo yêu cầu đổi mới GD-ĐT ở các trường đại học trong quân đội hiện nay.

Từ đó có thể thấy, mục tiêu bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV ở các cơ sở đào tạo GV KHXH&NV trong quân đội là nhằm nâng cao trình độ kiến thức, kĩ năng, chuyên môn nghiệp vụ sư phạm, năng lực tư duy lí luận, năng lực nghiên cứu khoa học để hướng đến chuẩn hoá chất lượng GV, đây cũng chính là điều kiện để đảm bảo chất lượng đào tạo GV KHXH&NV ở các cơ sở đào tạo trong quân đội. Đồng thời, chuẩn hóa ĐNGV cũng chính là cơ sở để đáp ứng được mục tiêu đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT trong quân đội.

2. Nội dung, biện pháp bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV KHXH&NV ở các trường đại học trong quân đội

2.1. Nội dung bồi dưỡng NLNN. Bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV ở các cơ sở đào tạo GV KHXH&NV trong quân đội là hoạt động mang tính toàn diện, bao gồm các nội dung chủ yếu như: Bồi dưỡng kiến thức cơ bản, kiến thức chuyên ngành, kiến thức nghiệp vụ sư phạm; bồi dưỡng kĩ năng chuẩn bị dạy học, kĩ năng sử dụng ngôn ngữ giao tiếp sư phạm, kĩ năng lựa chọn kiến thức và phương pháp dạy học, kĩ năng vận dụng các phương pháp dạy học tích cực, kĩ năng sử dụng các phương tiện kĩ thuật trong quá trình dạy học, kĩ năng tổ chức các hoạt động giáo dục người học, kĩ năng nghiên cứu khoa học, kĩ năng tư duy sáng tạo trong thực hiện các hoạt động dạy học trên lớp, kĩ năng, kĩ xảo trong các hoạt động sau bài giảng

* Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng

(trong seminar, bài tập tình huống, trong thực hành sư phạm của học viên...); bồi dưỡng về phương pháp dạy học, giáo dục, các phương pháp dạy học truyền thống và hiện đại, các phương pháp ứng dụng khoa học kỹ thuật tiên tiến vào giảng dạy; bồi dưỡng về thái độ đối với nghề nghiệp sư phạm, thái độ đối với người học, thái độ đối với cấp trên, thái độ trong giải quyết mối quan hệ đối với các lực lượng chức năng; bồi dưỡng những vấn đề về hệ giá trị nghề nghiệp; bồi dưỡng chuẩn mực đạo đức chung, đạo đức nghề nghiệp của người GV ở các trường đại học trong quân đội.

2.2. Một số biện pháp tổ chức bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV KHXH&NV ở các trường đại học trong quân đội:

2.2.1. Xây dựng kế hoạch bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV. Để đảm bảo cho hoạt động bồi dưỡng NLNN được thực hiện một cách khoa học, logic chặt chẽ, có tính hệ thống, đạt được mục đích, yêu cầu đã đề ra, các chủ thể bồi dưỡng (Đảng ủy, Ban Giám đốc, Ban Giám hiệu nhà trường; các cơ quan chức năng; khoa GV; cán bộ quản lý giáo dục, quản lý đào tạo) cần xây dựng được kế hoạch chi tiết, cụ thể, khoa học, đảm bảo sự phối hợp hoạt động của các lực lượng sư phạm trong nhà trường diễn ra nhịp nhàng, đồng bộ, tránh sự chồng chéo giữa các bộ phận trong toàn bộ tiến trình tổ chức hoạt động bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV ở các cơ sở đào tạo GV KHXH&NV trong quân đội.

Quá trình xây dựng kế hoạch phải có sự tính toán, nghiên cứu dựa trên những cơ sở, điều kiện thực tế của từng nhà trường, chất lượng ĐNGV hiện có, dự báo các xu hướng phát triển nhiệm vụ trong tương lai cũng như căn cứ vào chính sách chất lượng của nhà trường, đường lối, chủ trương phát triển GD-ĐT của quân đội, trên cơ sở đó, chỉ đạo việc xác định mục tiêu cho các kế hoạch ở từng giai đoạn cụ thể. Kế hoạch bồi dưỡng NLNN có thể được xây dựng cho từng giai đoạn ngắn hạn, trung hạn hoặc dài hạn và ở từng cấp độ khác nhau như: nhà trường, khoa và tổ bộ môn.

Kế hoạch bồi dưỡng phải xác định rõ mục tiêu cần đạt được trong hoạt động bồi dưỡng, cụ thể như: Về trình độ nắm vững chuyên môn chuyên ngành; trình độ tư duy lí luận, trình độ sư phạm; phẩm chất nhân cách nhà giáo,... Những nội dung đó phải phù hợp với yêu cầu nâng cao chất lượng GV trong từng giai đoạn phát triển cụ thể.

Xây dựng khung chương trình, nội dung bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV theo hướng chuẩn hoá chất lượng, cần tập trung vào nội dung xây dựng hệ thống tri thức

khoa học bao gồm các tri thức cơ bản, cơ sở chuyên ngành, tri thức chuyên ngành. Xác định rõ vị trí, vai trò của các lực lượng tham gia hoạt động bồi dưỡng, tăng cường kiểm tra, giám sát kết quả thực hiện kế hoạch, kịp thời bổ sung các điều kiện bảo đảm cho việc thực hiện kế hoạch bồi dưỡng.

2.2.2. Tổ chức các hoạt động bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV. Đảng ủy, Ban Giám đốc, Ban Giám hiệu ban hành các văn bản quy định rõ chức năng, nhiệm vụ của các lực lượng tham gia bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV. Đây là cơ sở pháp lí quan trọng cho việc bố trí nhân sự, phân công các lực lượng, bộ phận chuyên trách tổ chức hoạt động bồi dưỡng, đảm bảo tính khoa học, chặt chẽ, phát huy tối đa tinh thần trách nhiệm của chủ thể quản lí các cấp khi tiến hành các công việc được giao, phối hợp chặt chẽ các lực lượng để triển khai công việc cụ thể giúp cho quá trình tổ chức thực hiện bồi dưỡng NLNN được vận hành một cách đồng bộ.

Ban Giám đốc (Giám hiệu) nhà trường chỉ đạo cơ quan chức năng và các khoa đa dạng hoá các phương pháp bồi dưỡng, coi đó là biện pháp có tính đột phá, góp phần quan trọng nâng cao chất lượng bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV. Cần đổi mới phương pháp bồi dưỡng theo hướng tích cực, hướng vào đối tượng được bồi dưỡng nhằm phát huy tính tích cực, chủ động của chủ thể được bồi dưỡng, đây là một trong những xu hướng chủ đạo đã và đang được các nhà trường trong và ngoài quân đội áp dụng. Đồng thời, đa dạng hoá phương pháp bồi dưỡng NLNN để tạo điều kiện cho ĐNGV được trực tiếp tham gia vào các hoạt động sư phạm của nhà trường, qua đó nâng cao trình độ nắm bắt, cập nhật kiến thức, kĩ năng sư phạm, hình thành các giá trị chuẩn mực chuyên môn nhằm hoàn thiện NLNN của mình.

Chủ nhiệm các khoa tổ chức cho bộ môn thực hiện đổi mới hình thức tổ chức bồi dưỡng thường xuyên tại tổ bộ môn thông qua sử dụng các tình huống sư phạm. Đây là hình thức có tính thực tiễn cao, kích thích hứng thú, khả năng sáng tạo của GV. Đổi mới hình thức tổ chức bồi dưỡng thường xuyên tại bộ môn cần chú ý kết hợp chặt chẽ với các cơ quan có liên quan trong tổ chức các hình thức tổ chức bồi dưỡng định kì. Thông qua tổ chức các lớp tập huấn để bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV, cập nhật nội dung chuyên ngành; tập huấn bồi dưỡng về phương pháp sư phạm; bồi dưỡng về chuyên môn, nghiệp vụ; tổ chức rèn luyện kĩ năng sư phạm.

Phòng đào tạo kết hợp với các khoa triển khai hoạt động bồi dưỡng tập trung định kì theo lớp. Tổ chức

hoạt động bồi dưỡng NLNN một cách toàn diện cả về kiến thức, kĩ năng sư phạm, kĩ năng nghiên cứu khoa học cũng như các giá trị chuẩn mực nghề nghiệp. Để đạt được điều này, đòi hỏi chủ thể quản lí cấp phòng, khoa phải phối kết hợp chặt chẽ trong các khâu, các bước của tiến trình tổ chức bồi dưỡng từ công tác chuẩn bị, phân công nhiệm vụ cho các lực lượng tham gia đến lập kế hoạch; thực hành bồi dưỡng; tiến hành kiểm tra, đánh giá; tổng kết quá trình bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV.

2.2.3. Tăng cường các hoạt động tự bồi dưỡng NLNN của ĐNGV. Cán bộ quản lí GV các cấp cần thường xuyên làm tốt công tác chỉ đạo cá nhân GV xây dựng kế hoạch tự học, tự bồi dưỡng nâng cao trình độ NLNN của bản thân. Bản thân mỗi GV cần phát huy cao độ tính tích cực, chủ động tự giác trong xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch học tập của mình, nhất là GV trẻ tuổi còn ít kinh nghiệm giảng dạy. Đồng thời, ĐNGV phải biết biến quá trình đào tạo, bồi dưỡng thành quá trình tự đào tạo, tự bồi dưỡng, coi quá trình đó là yêu cầu đòi hỏi nội tại của bản thân, từ đó có biện pháp tự tổ chức quá trình học tập, bồi dưỡng, rèn luyện kĩ năng nghề nghiệp sao cho đạt được hiệu quả cao nhất.

Các khoa, tổ bộ môn cần đa dạng hoá các hình thức hoạt động chuyên môn, sinh hoạt tập thể nhằm thu hút GV tích cực tham gia trao đổi, giao lưu, học hỏi lẫn nhau. Tăng cường các hoạt động rèn luyện kĩ năng tự bồi dưỡng cho GV để có thể tự bồi dưỡng năng lực chuyên môn một cách vững chắc. Khuyến khích, định hướng cho ĐNGV, tự lựa chọn những vấn đề, những nội dung thiết thực để tự bồi dưỡng; tạo điều kiện thuận lợi phục vụ tự học, tự nghiên cứu trau dồi kiến thức, nghiệp vụ chuyên môn sư phạm; thường xuyên kiểm tra, đánh giá hoạt động tự bồi dưỡng và kết quả tự bồi dưỡng của ĐNGV để thu thập thông tin cần thiết phục vụ cho quá trình ra các quyết định tiếp theo một cách hợp lí.

2.2.4. Thường xuyên kiểm tra, giám sát chặt chẽ quá trình bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV. Ban Giám đốc, Ban Giám hiệu nhà trường thường xuyên tổ chức tốt hoạt động kiểm tra, giám sát, rút kinh nghiệm trong quản lí hoạt động bồi dưỡng và tự bồi dưỡng NLNN của ĐNGV. Kiểm tra, giám sát và rút kinh nghiệm bằng nhiều phương pháp và hình thức trực tiếp hoặc gián tiếp, thường xuyên hoặc định kì, theo kế hoạch hoặc đột xuất nhằm đối chiếu kết quả các hoạt động bồi dưỡng với mục tiêu đã xác định để nhận biết về chất lượng và hiệu quả hoạt động bồi dưỡng.

Các khoa theo phân cấp quản lí, cần xây dựng kế hoạch và tổ chức kiểm tra, giám sát hoạt động bồi dưỡng và tự bồi dưỡng của ĐNGV. Giao nhiệm vụ cho tổ bộ môn xây dựng kế hoạch giám sát hoạt động tự bồi dưỡng NLNN. Định kì tổ chức đánh giá, rút kinh nghiệm điều chỉnh kế hoạch, nội dung và hình thức tổ chức hoạt động bồi dưỡng cho phù hợp, đảm bảo hiệu quả bồi dưỡng.

Phòng đào tạo phối hợp với các khoa tăng cường kiểm tra, giám sát hoạt động bồi dưỡng NLNN của ĐNGV thông qua khả năng nắm kiến thức, phương pháp sư phạm, tiến hành các hình thức tổ chức dạy học và tổ chức các hoạt động giáo dục của đội ngũ nhân sự giảng dạy để phân loại trình độ, chất lượng GV để tổ chức hoạt động bồi dưỡng năng lực chuyên môn một cách phù hợp, đạt hiệu quả cao.

Ban Khảo thí và đảm bảo chất lượng GD-ĐT phối hợp với Phòng Đào tạo và các khoa xây dựng bộ tiêu chí đánh giá chất lượng hoạt động bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV. Thông qua việc xây dựng các tiêu chí để làm căn cứ kiểm tra, đánh giá toàn diện từ hoạt động bồi dưỡng đến kiểm tra được mức độ tiến bộ về trình độ năng lực chuyên môn của ĐNGV.

***

Tóm lại, bồi dưỡng NLNN cho ĐNGV là biện pháp quan trọng hàng đầu để đảm bảo chất lượng đào tạo ở các cơ sở đào tạo GV KHXH&NV trong quân đội. Chủ thể quản lí đào tạo các cấp ở các cơ sở đào tạo GV KHXH&NV trong quân đội cần thường xuyên và định kì tổ chức một cách nghiêm túc các hoạt động bồi dưỡng nhằm không ngừng nâng cao chất lượng ĐNGV, thực hiện mục tiêu chuẩn hóa đội ngũ, đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT trong quân đội. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Đảng uỷ Quân sự Trung ương (1994). *Nghị quyết số 93/NQ-ĐUQSTW*. NXB Quân đội Nhân dân.
- [2] Đảng uỷ Quân sự Trung ương (2007). *Nghị quyết số 86/NQ-ĐUQSTW*. NXB Quân đội Nhân dân.
- [3] Học viện Chính trị (2012). *Đổi mới, nâng cao chất lượng đào tạo giảng viên khoa học xã hội và nhân văn ở Học viện Chính trị*. Đề tài khoa học cấp học viện.
- [4] Nguyễn Văn Quy (2015). *Chuẩn hóa đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn ở các trường đại học quân sự trong bối cảnh hiện nay*. Tạp chí Thiết bị giáo dục, số 120, tr 9-11.
- [5] Đặng Đức Thắng (chủ biên, 2005). *Nâng cao chất lượng đào tạo đội ngũ giáo viên khoa học xã hội và nhân văn trong quân đội giai đoạn hiện nay*. NXB Quân đội nhân dân.